

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет філології
Кафедра української філології та міжкультурної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Юрій КОТЛЯР

“ ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація 014.01 «Українська мова і література»

Розробники

Тетяна ДЕНИЩИЧ

Галина КОСАРЕВА

В.о. завідувача кафедри української філології та міжкультурної комунікації

Наталія ЛЕБЕДИНЦЕВА

Гарант освітньої програми
«Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова»

Ольга ЖВАВА

В.о декана факультету філології

Ірина ДАНИЛЕНКО

Начальник НМВ

Сергій ШКІРЧАК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Методика навчання української мови і літератури
Галузь знань	01 «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність	014 «Середня освіта» (Українська мова і література)»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Освітня програма	«Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна циклу професійної підготовки
Курс навчання	2, 3
Навчальний рік	2023-2024
Номер семестра	4, 5, 6
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин
Структура курсу: – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів	45 45 90
Відсоток аудиторного навантаження	50%
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	Залік (4); іспит (5, 6)

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Основи професійної майстерності майбутнього вчителя-словесника формуються під час вивчення всіх дисциплін у вищому закладі освіти. Проте провідна роль у системі підготовки вчителя української мови та літератури належить методиці навчання мови/літератури. Дисципліна «Методика навчання української мови і літератури» вивчається на другому та третьому курсі й передує педагогічній практиці-2. Він тісно пов'язаний з такими фаховими дисциплінами, як «Педагогіка», «Психологія», «Сучасна українська літературна мова», «Історія української літератури».

Мета курсу полягає у формуванні базової професійно-фахової, методичної, медіаінформаційної компетентностей студентів.

Предметом дисципліни є система методів, принципів, прийомів, видів і форм навчальної діяльності суб'єктів мовно-літературної освіти, спрямованих на реалізацію освітньо-виховних завдань шкільних дисциплін «Українська мова» і «Українська література».

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити особливості методики навчання української мови та літератури як науки, визначити її об'єкт, предмет, структуру, зв'язок з іншими суміжними дисциплінами;

- засвоїти основних відомостей з історії й теорії методики навчання мови/літератури, шкільного мово- та літературознавства та практичної методики;

- підготувати майбутніх учителів української мови та літератури до професійної педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти і концепцій мовної/літературної освіти в Україні;

- забезпечити засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати в учнів комунікативну й читацьку компетентності, виховувати свідомих громадян України;

- оволодіти майбутніми словесниками методологічними принципами оцінки явищ словесного мистецтва;

- формувати вміння самостійної навчально-дослідницької діяльності та креативної здатності майбутнього вчителя мови і літератури використовувати набуте в нестандартних ситуаціях, виявляти конструктивність і прогностичність в організації й плануванні педагогічного процесу;

- удосконалити вміння з інформаційно-комунікативної, медіакомпетентностей та володіння ІКТ;

- формувати навичок роботи з креалізованими текстами «нової природи» на уроках української літератури;

- сформувати в студентів потребу до підвищення освітнього рівня та науково-дослідницької праці впродовж життя;

- набути фахові практичні навички в умовах дистанційного та змішаного навчання;

- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

У результаті вивчення дисципліни студент:

має знати:

- основні теоретичні положення лінгводидактики, конкретної, або часткової методики навчання української мови і літератури.

- особливості викладання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти України;

- основи шкільного курсу української мови та літератури;

- складові планувальної діяльності вчителя української мови та літератури;

- методичні основи проведення уроків різного типу з української мови та літератури;

- дидактичні, психологічні та психолонгвістичні основи навчання української мови та літератури;

- методику формування комунікативної компетентності на уроках української мови та літератури;

- методику позакласної й факультативної роботи з української мови та літератури;

- інновації у методиці викладання української мови та літератури;

- технології дистанційного та змішаного навчання.

уміти:

- осмислювати основні концептуальні засади мовної й літературної освіти в Україні, ідеї, закладені в змісті та структурі чинних програм з української мови та літератури для закладів загальної середньої освіти України;

- вільно орієнтуватися у вивченому матеріалі; проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчається;

- працювати з програмою і підручником, уміло використовувати дидактичні можливості методичного апарату навчальної книги;

- планувати навчальний матеріал;

- складати план-конспект уроку: визначати тип уроку, його структуру, розробляти зміст і структуру, формувати мету, цілі і завдання;

- володіти технологією основних методів і прийомів навчання;

- вести позакласну роботу з предмета, вдало поєднувати її форми з програмним вивченням мови та літератури.

- планувати й здійснювати самостійну пошукову діяльність;

- методично грамотно опрацьовувати першоджерела;

- конструювати моделі вивчення літературної теми, аналізу та інтерпретації художнього твору;
- орієнтуватися в дискусійних питаннях курсу;
- виконувати самостійні практичні роботи: давати відповіді на проблемні питання, моделювати шкільні ситуації, визначати й розв'язувати навчальні проблеми, творчо розробляти конспекти уроків і сценаріїв позакласних заходів,
- комплексно застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики;
- вміти застосовувати ІКТ у навчальній діяльності.

Розроблена програма відповідає **освітньо-професійній програмі (ОПП)** спеціальності та спрямована на формування **таких**

загальних компетентностей (ЗК):

- знання й розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організувати власну діяльність, працювати автономно та в команді (ЗК 4);
- здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях (ЗК 6);
- здатність проводити дослідницьку роботу, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати (ЗК 9);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією, генерувати нові ідеї (ЗК 10);
- здатність критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність (ЗК 11);
- здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній і професійній діяльності (ЗК 12);

фахових компетентностей (ФК):

- здатність формувати в учнів предметні компетентності, застосовуючи сучасні підходи, методи й технології навчання української мови та літератури, англійської мови (ФК 3);
- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови та літератури, англійської мови (ФК 4);
- здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу (ФК 5);
- здатність орієнтуватися в літературному процесі в історико-культурному контексті та використовувати знання української та англійської мов, української літератури для формування національної свідомості, культури, ціннісних орієнтацій учнів (ФК 9);
- здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту (ФК 10);
- здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, застосовувати перспективний практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації освітніх цілей (ФК 11).

Спеціальні предметні компетентності (ПК):

- здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти) (ПК1);
- здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови та літератури на підставі передового українського й міжнародного досвіду (ПК5);

- здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять з української мови та літератури **(ПК6)**;

- здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти **(ПК7)**;

Відповідно до освітньо-професійної програми зазначеної спеціальності очікувані **програми результати навчання (ПРН)** включають уміння:

- знання державного стандарту загальної середньої освіти, навчальних програм з української мови, літератури, англійської мови для ЗНЗ та практичних шляхів їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності **(ПРН 3)**;

- володіти методами й методиками викладання української мови й літератури, англійської мови в середніх навчальних закладах як на уроках, так і в позакласній роботі **(ПРН 5)**;

- знати, розуміти й демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання української мови та літератури і англійської мови за допомогою сучасних технологій (у т. ч. технологій ІКТ) та інструментальних засобів вивчення української мови та літератури й англійської мови в навчальній діяльності, частково-пошукових видах роботи **(ПРН 6)**;

- аналізувати, діагностувати та корегувати власну педагогічну діяльність з метою підвищення ефективності освітнього процесу **(ПРН 8)**;

- критично оцінювати власну навчальну та навчально-наукову, частково-пошукову діяльність і робити висновки щодо самоосвіти, саморозвитку й професійного самовдосконалення **(ПРН 12)**;

- застосовувати елементи й певні рівні сучасних методик і технологій, зокрема інформаційних, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження **(ПРН 14)**;

- здатність презентувати написані тексти та усно робити презентації українською, англійською мовами **(ПРН 16)**;

- характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної / педагогічної / методичної галузі **(ПРН 19)**;

- здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних **(ПРН 20)**;

- дотримуватися принципів академічної доброчесності **(ПРН 21)**;

- здатність працювати результативно індивідуально в групах задля опрацювання певних завдань і формування коректних висновків **(ПРН 22)**;

- здатність передати знання з української мови, літератури, англійської мови школярам **(ПРН 24)**;

- здатність усвідомлювати й дотримуватися етичних норм поведінки **(ПРН 26)**;

- здатність встановлювати й осмислювати елементарні міждисциплінарні зв'язки **(ПРН 27)**;

- здатність переглядати свої погляди й судження та міняти спосіб дій за наявності переконливих аргументів **(ПРН 28)**;

- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору як фахівцям, так і учням **(ПРН 29)**.

3. Програма навчальної дисципліни

	Теми	Лекції	Практичні	Самостійн а робота
4 семестр				
1	Методика навчання української мови і літератури як наука і фахова дисципліна	2	2	5
2	Нормативно-правове й навчально-методичне забезпечення викладання української мови в закладах загальної середньої освіти. Концепція Нової української школи (НУШ). Чинні програми з української мови та літератури. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови та літератури для 5–12 класів. Змістові лінії чинних програм з української мови і літератури, їх суть і принципи реалізації. Чинні підручники та посібники.	2	2	4
3	Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці та методиці літератури. Проблема типології уроків.	2	2	5
4	Дидактичні основи навчання української мови. Основні підходи і закономірності навчання мови.	2	2	5
5	Змішане та дистанційне навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти України	2	2	5
6	Інтеграція інфомедійної грамотності на уроках української мови і літератури	2	2	2
7	Позакласна робота з української мови і літератури. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках української мови й літератури та в позаурочний час	2	2	2
8	Особливості впровадження інклюзивного навчання у ЗЗСО на уроках української мови і літератури	1	1	2
Разом за 4 семестр		15	15	30
5 семестр				
1	Технологія навчання української мови. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії (навчання фонетики, графіки, орфоєпії)	2	2	5
2	Основні питання методики навчання граматики в школі	2	2	4
3	Методика навчання орфографії й пунктуації	2	2	5
4	Методика навчання лексики і фразеології. Значення, місце й принципи вивчення лексики.	2	2	5

5	Методика вивчення будови слова. Прийоми визначення морфемної будови слова: морфемний аналіз, добір антонімів і синонімів до поданих слів, етимологічний аналіз. Методика вивчення словотвору: значення, зміст, завдання і принципи вивчення в школі. Зв'язок з будовою слова, фонетикою, лексикою, морфологією, орфографією.	2	2	5
6	Методика вивчення частин мови в школі. Значення, завдання, зміст і принципи вивчення частин мови в шкільному курсі. Вивчення частин мови на синтаксичній основі. Методи і прийоми теоретично-практичного вивчення частин мови.	2	2	4
7	Методика вивчення синтаксису. Етапи вивчення синтаксису. Зв'язок синтаксису з розвитком мовлення учнів.	2	2	2
8	Формування комунікативної компетентності учнів	1	1	2
	Разом за 5 семестр	15	15	30
	6 семестр			
1	Вступ. Методика української літератури як наука та навчальна дисципліна	2	2	5
2	Нормативно-правове й навчально-методичне забезпечення навчання української літератури в закладах загальної середньої освіти. Концепція Нової української школи (НУШ). Чинні програми з української літератури та літератури. Принципи побудови і зміст чинних програм з української літератури та літератури для 5–12 класів. Змістові лінії чинних програм з української літератури, їх суть і принципи реалізації.	2	2	4
3	Шляхи організації навчання української літератури. Урок літератури в умовах сучасної школи. Методи і прийоми навчання літератури. Художнє сприймання у шкільному курсі літератури.	2	2	5
4	Аналіз художнього твору у школі	2	2	5
5	Особливості аналізу творів різних родів і жанрів	2	2	5
6	Інноваційні технології на уроках української літератури.	2	2	4
7	Вивчення літературознавчого матеріалу.	2	2	2
8	Методика розвитку усного й писемного мовлення учнів. Специфіка уроків позакласного читання, літератури рідного	1	1	2

	краю, вступних і підсумкових занять. Письмові роботи з української літератури та методика їх проведення			
	Разом за 6 семестр	15	15	30
	Всього за курсом	45	45	90

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
	4 семестр
1	<p>Методика української мови як наука і фахова дисципліна ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> Предмет і завдання методики навчання української мови. Лінгводидактика й методика мови. Методи дослідження методики навчання української мови. Наукові засади методики мови. <ol style="list-style-type: none"> Лінгвістичні основи навчання української мови. Психолінгвістичні й психологічні засади навчання мови в школі. Лінгводидактичні чинники методики навчання мови. Реалізація міжпредметних зв'язків під час навчання української мови.
2	<p>Нормативно-правове й навчально-методичне забезпечення викладання української мови в закладах загальної середньої освіти ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> Концепція Нової української школи (НУШ). Компетентності учня НУШ та вчителя-філолога. Чинні програми з української мови Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5–12 класів. Змістові лінії чинних програм з української мови, їх суть і принципи реалізації. Чинні підручники та посібники.
3	<p>Урок як основна форма організації навчання ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. Проблема типології уроків. Технологія сучасного уроку мови. Нетрадиційні форми проведення уроку. Системний підхід у навчанні української мови. Індивідуалізація і диференціація навчання мови.
4	<p>Дидактичні основи навчання української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні підходи і закономірності навчання мови. Застосування загальнодидактичних принципів у процесі вивчення мови Власне методичні принципи навчання мови. Методи навчання української мови. Різні підходи до класифікації методів навчання. Характеристика основних методів навчання мови. Упровадження інноваційних методів і прийомів навчання на уроках української мови.
5	<p>Дистанційне навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти України ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> Специфіка поняття «дистанційне навчання: зміст, умови, нормативна база, принципи.

	<p>2. Історія розвитку технологій дистанційного навчання.</p> <p>3. Переваги та недоліки дистанційного навчання.</p> <p>4. Характеристика основних онлайн-інструментів та платформ для дистанційного навчання.</p>
6	<p>Інтеграція інфомедійної грамотності на уроках української мови і літератури ПЛАН</p> <p>1. Специфіка та особливості впровадження інфомедієвої грамотності на уроках з української мови та літератури.</p> <p>2. Методи критичного мислення та медіаграмотність.</p> <p>3. Аналіз медіатекстів на уроках української мови і літератури.</p> <p>4. Створення власних медіаповідомлень: структура та методика.</p>
7	<p>Позакласна робота з української мови і літератури ПЛАН</p> <p>1. Основні форми організації позакласної роботи.</p> <p>2. Спецкурси та факультативні заняття з української мови та літератури.</p> <p>3. Особливості організації роботи факультативних груп.</p> <p>4. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках української мови й літератури та в позаурочний час. Діяльність Малої Академії Наук у ЗЗСО.</p>
8	<p>Особливості впровадження інклюзивного навчання у ЗЗСО на уроках української мови і літератури ПЛАН</p> <p>1. Специфіка поняття «інклюзивна освіта».</p> <p>2. Історія розвитку інклюзивної освіти.</p> <p>3. Поняття інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>4. Індивідуальне адаптоване календарно-тематичне планування з української мови і літератури.</p> <p>5. Психолого-педагогічні основи навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>6. Методи і прийоми навчання української мови при інклюзивному навчанні.</p>
5 семестр	
1	<p>Технологія навчання української мови. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії (навчання фонетики, графіки, орфоєпії) ПЛАН</p> <p>1. Зміст шкільного курсу фонетики (мета, завдання, аспекти, уміння й навички учнів, особливості). Етапи вивчення фонетики в школі. 2. Підходи і принципи навчання фонетики.</p> <p>3. Орфоєпія та її основне значення.</p> <p>4. Графіка в шкільному курсі мови.</p> <p>5. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки, орфографії. 6. Система вправ у навчанні фонетики, графіки й орфоєпії.</p>
2	<p>Основні питання методики навчання граматики в школі ПЛАН</p> <p>1. Місце граматики в шкільному курсі мови. Пізнавальне й практичне значення граматики.</p> <p>2. Основні напрями в методиці навчання граматики.</p> <p>3. Робота над засвоєнням основних граматичних понять.</p> <p>4. Формування граматичних понять в учнів основної школи.</p>
3	<p>Методика навчання орфографії й пунктуації ПЛАН</p> <p>1. Мета, значення і завдання навчання орфографії. Основні принципи навчання орфографії.</p>

	<p>2. Формування орфографічної компетентності. 3. Робота над орфограмою. Класифікація орфограм. 4. Основні види орфографічної пам'яті. 5. Методи і прийоми навчання орфографії. 6. Види диктантів та методика їх проведення. 7. Робота над орфографічними помилками. Засоби навчання орфографії. 8. Мета, значення й завдання розділу «Пунктуація» в шкільному курсі мови. 9. Принципи навчання пунктуації. 10. Урахування принципів пунктуації в реалізації навчальних завдань. 11. Види пунктуаційних помилок, причини їх виникнення. 12. Методи і прийоми навчання пунктуації. 13. Види тренувальних вправ з пунктуації.</p>
4	<p>Методика навчання лексикології й фразеології ПЛАН</p> <p>1. Наукові засади навчання лексикології і фразеології. 2. Методи і прийоми навчання лексикології. 3. Методика лексичного та лексико-стилістичного аналізу тексту. 4. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”. 5. Методика вивчення фразеології.</p>
5	<p>Методика навчання будови слова і словотвору ПЛАН</p> <p>1. Значення і завдання шкільного курсу “Будова слова” та “Словотвір”. 2. Принципи навчання морфеміки і словотвору. 3. Своєрідність використання методів і прийомів навчання на уроках вивчення будови слова і словотвору. 4. Труднощі при вивченні морфеміки та словотвору.</p>
6	<p>Методика навчання морфології ПЛАН</p> <p>1. Значення, зміст і завдання вивчення морфології. 2. Вивчення морфології на синтаксичній основі. 2.1. Лінгвістичні засади навчання морфології. Спільне й відмінне у шкільній та вишівській класифікації частин мови. 2.2. Психологічні аспекти засвоєння морфології учнями 5-7 класів. 3. Особливості вивчення кожної частини мови. 4. Методи і прийоми теоретично-практичного вивчення частин мови.</p>
7	<p>Особливості вивчення синтаксису ПЛАН</p> <p>1. Значення, завдання і зміст вивчення синтаксису в шкільному курсу української мови. 2. Лінгвістичні основи вивчення словосполучення і речення в школі. 3. Основні етапи вивчення синтаксису в школі. 4. Зв'язок синтаксису з морфологією. 5. Основні принципи, методи й прийоми вивчення синтаксису. 6. Шляхи подолання труднощів при вивченні словосполучення і речення (простого й складного). 7. Засоби навчання під час вивчення синтаксису.</p>
8	<p>Наукові засади методики розвитку мовлення учнів (формування комунікативних умінь і навичок) ПЛАН</p> <p>1. Комунікативна компетентність учня як мета сучасної школи. Значення і місце мовленнєвої змістової лінії в шкільному курсі української мови.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Напрями роботи з розвитку мовлення. 3. Психолінгвістичні основи розвитку комунікативних умінь і навичок учнів. 4. Проблема типології уроків розвитку зв'язного мовлення у XX-XXI ст. 5. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 6. Читання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички). 7. Види робіт з розвитку писемного мовлення. <ol style="list-style-type: none"> 7.1. Аналіз тексту. 7.2. Методична робота над написанням переказів. 7.3. Написання творів.
	6 семестр
1	<p>Вступ. Методика української літератури як наука та навчальна дисципліна ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика навчання української літератури як наука. 2. Об'єкт, предмет і структура методики навчання української літератури. 3. Джерела і чинники розвитку методики навчання української літератури. 4. Методи наукового дослідження в методиці навчання української літератури. 5. Зв'язки методики навчання української літератури з іншими науками.
2	<p>Нормативно-правове й навчально-методичне забезпечення навчання української літератури в закладах загальної середньої освіти. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологія планування та вивчення літературної теми 2. Нормативні документи вчителя-словесника. Чинні програми з української літератури. 3. Принципи побудови і зміст чинних програм з української літератури для 5–12 класів. 5. Змістові лінії чинних програм з української літератури, їх суть і принципи реалізації. 6. Чинні підручники та посібники. 2. Навчальні програми: різновиди, календарно-тематичне планування.
3	<p>Шляхи організації навчання української літератури ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Урок літератури в умовах сучасної школи. 2. Проблема типології уроків. 3. Технологія сучасного уроку української літератури. 4. Нетрадиційні форми проведення уроку. 5. Системний підхід у навчанні української літератури. 6. Методи і прийоми навчання літератури. 7. Художнє сприймання у шкільному курсі літератури.
4	<p>Аналіз художнього твору у школі ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи та шляхи аналізу художнього твору у ЗЗСО. 2. Основні етапи вивчення художнього твору та його сприймання учнями.
5	<p>Особливості аналізу творів різних родів і жанрів ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення епічних творів у ЗЗСО. 2. Шкільний аналіз ліричних творів. 3. Особливості вивчення драматичних творів.

	<p>4. Особливості аналізу ліро-епічних творів.</p> <p>5. Особливості аналізу фольклорних творів.</p> <p>6. Вивчення творів міжродової природи.</p> <p>7. Шляхи аналізу художніх творів.</p>
6	<p align="center">Інноваційні технології на уроках української літератури</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Інтерактивне навчання та специфіка методів критичного мислення на уроках літератури.</p> <p>2. Кейсові технології.</p> <p>3. Проектні технології на уроках української літератури.</p> <p>4. Сугестопедична технологія.</p> <p>5. Концентроване навчання.</p> <p>6. Використання креолізованих текстів на уроках української літератури.</p> <p>7. Технології сторітелінгу.</p> <p>8. Технології едьютейтменту.</p>
7	<p align="center">Вивчення літературознавчого матеріалу</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Методика вивчення теоретико-літературознавчих понять.</p> <p>2. Вивчення біографії та індивідуального стилю письменника.</p> <p>3. Завдання та прийоми опрацювання літературно-критичних статей.</p>
8.	<p align="center">Методика розвитку усного й писемного мовлення учнів</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Розвиток усного мовлення.</p> <p>2. Розвиток писемного мовлення.</p> <p>3. Специфіка уроків позакласного читання, літератури рідного краю, вступних і підсумкових занять.</p> <p>4. Письмові роботи з української літератури та методика їх проведення.</p> <p>4. Види діалогів на уроках української літератури.</p>

4.2. План практичних занять

№	Тема заняття / план
4 семестр	
1	<p align="center">Методика української мови як наука і фахова дисципліна</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Предмет і завдання методики навчання української мови.</p> <p>2. Лінгводидактика й методика мови.</p> <p>3. Методи дослідження методики навчання української мови.</p> <p>4. Наукові засади методики мови.</p> <p>4.1. Лінгвістичні основи навчання української мови.</p> <p>4.2. Психолінгвістичні й психологічні засади навчання мови в школі.</p> <p>4.3. Лінгводидактичні чинники методики навчання мови.</p> <p>5. Реалізація міжпредметних зв'язків під час навчання української мови.</p>
2	<p align="center">Зміст навчання і структура шкільного курсу української мови в закладах загальної середньої освіти</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Зміст, мета, завдання і принципи побудови шкільного курсу.</p> <p>2. Державний стандарт загальної середньої освіти. Концепції мовної освіти.</p> <p>3. Програма з української мови, її структура.</p> <p>4. Принципи побудови шкільних підручників.</p> <p>5. Факультативні та спеціальні курси української мови.</p>
3	<p>Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу</p>

	<p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тлумачення поняття “форми” в сучасній науці. Класно-урочна система та її альтернативи. 2. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. Основні завдання сучасного уроку. 3. Структурні елементи уроку. Класифікація уроків української мови. Особливості структури кожного типу уроку. 4. Вимоги до сучасного уроку. 5. Форми планування уроків української мови. 6. Спостереження й аналіз уроку української мови.
4	<p style="text-align: center;">Технологія навчання української мови</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологія навчання як наукове поняття. 2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. 3. Характеристика методів навчання (традиційні та інноваційні). 4. Специфічні прийоми навчання мови. 5. Комплекс засобів навчання української мови.
5	<p style="text-align: center;">Змішане та дистанційне навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти України</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційне і змішане навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки. 2. Історія становлення дистанційного навчання. 3. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання. 4. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми). 5. Технічні особливості організації дистанційного навчання. 6. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного навчання української мови та літератури. 7. Дистанційне навчання: переваги й недоліки. Основні помилки при дистанційному навчанні.
6	<p style="text-align: center;">Інтеграція інфомедійної грамотності на уроках української мови і літератури</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка та особливості впровадження інфомедійної грамотності на заняттях з української мови та літератури. 2. Методи критичного мислення та медіаграмотність. 3. Аналіз медіатекстів на уроках української мови та літератури. 4. Створення власних медіаповідомлень: структура та методика. 5. Імплементация інфомедійної грамотності на уроках української мови та літератури: кейси.
7	<p style="text-align: center;">Позакласна робота з української мови та літератури</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання позакласної роботи. 2. Взаємозв'язок позакласної роботи і роботи в класі. 3. Основні принципи організації позакласної роботи.. 4. Види позакласної роботи та методика їх проведення. 5. Організація та методика проведення мовного та літературного гуртків. 6. Мета й завдання проведення спецкурсів та факультативних занять з української мови та літератури, їх місце у навчальному процесі. 7. Значення самостійної роботи на заняттях та спецкурсах. 8. Шляхи збагачення знань в підвищення кваліфікації вчителя-словесника.
8	<p style="text-align: center;">Письмові роботи з української мови та літератури та методика їх проведення</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p>

	<p>1. Місце письмових робіт у загальній системі вивчення мови та літератури та їхня класифікація.</p> <p>2. Види письмових робіт в основній та старшій школах.</p> <p>3. Основні вимоги до учнівських творів та підготовка до їх написання.</p>
	5 семестр
1	<p style="text-align: center;">Технологія навчання української мови. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії (навчання фонетики, графіки, орфоєпії)</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <p>1. Технологія навчання як наукове поняття.</p> <p>2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання (традиційні та інноваційні).</p> <p>3. Специфічні прийоми навчання мови.</p> <p>4. Комплекс засобів навчання української мови.</p> <p>5. Зміст шкільного курсу фонетики (мета, завдання, аспекти, уміння й навички учнів, особливості). Етапи вивчення фонетики в школі. Підходи і принципи навчання фонетики.</p> <p>6. Орфоєпія та її основне значення. Графіка в шкільному курсі мови.</p> <p>7. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки, орфографії. Система вправ у навчанні фонетики, графіки й орфоєпії.</p>
2	<p style="text-align: center;">Основні питання методики навчання граматики в школі</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <p>1. Місце граматики в шкільному курсі мови. Пізнавальне й практичне значення граматики.</p> <p>2. Основні напрями в методиці навчання граматики.</p> <p>3. Робота над засвоєнням основних граматичних понять.</p> <p>4. Формування граматичних понять в учнів основної школи.</p> <p>5. Особливості вивчення морфології.</p> <p>5.1. Лінгвістичні засади навчання морфології. Спільне й відмінне у шкільній та вищівській класифікації частин мови.</p> <p>5.2. Психологічні аспекти засвоєння морфології учнями 5-7 класів.</p> <p>5.3. Лінгводидактичні особливості опрацювання частин мови в середній школі.</p> <p>основи вивчення частин мови в</p> <p>6. Особливості вивчення синтаксису.</p> <p>6.1. Лінгвістичні засади навчання синтаксису. Спільне й відмінне при вивченні синтаксису в середній та вищій школі.</p> <p>6.2. Психолінгвістичні аспекти вивчення словосполучення й речення.</p> <p>6.3. Лінгводидактичні основи навчання синтаксису.</p>
3	<p style="text-align: center;">Методика навчання орфографії й пунктуації</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <p>1. Мета, значення і завдання навчання орфографії. Основні принципи навчання орфографії.</p> <p>2. Робота над орфограмою. Класифікація орфограм.</p> <p>3. Методи і прийоми навчання орфографії.</p> <p>4. Мета, значення й завдання розділу “Пунктуація” в шкільному курсі мови. Принципи навчання пунктуації.</p> <p>5. Види пунктуаційних помилок, причини їх виникнення.</p> <p>6. Методи і прийоми навчання пунктуації. Види тренувальних вправ з пунктуації.</p> <p>7. Види диктантів та методика їх проведення</p>
4	<p style="text-align: center;">Методика навчання лексикології й фразеології</p> <p style="text-align: center;">ПЛАН</p> <p>1. Наукові засади навчання лексикології і фразеології.</p> <p>2. Методи і прийоми навчання лексикології.</p>

	<p>3. Методика лексичного та лексико-стилістичного аналізу тексту.</p> <p>4. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”.</p> <p>5. Методика вивчення фразеології.</p>
5	<p align="center">Методика навчання будови слова і словотвору</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Значення і завдання шкільного курсу “Будова слова” та “Словотвір”.</p> <p>2. Принципи навчання морфеміки і словотвору.</p> <p>3. Своєрідність використання методів і прийомів навчання на уроках вивчення будови слова і словотвору.</p> <p>4. Труднощі при вивчення морфеміки та словотвору.</p>
6	<p align="center">Методика навчання морфології</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Значення, зміст і завдання вивчення морфології.</p> <p>2. Вивчення морфології на синтаксичній основі.</p> <p>2.1. Лінгвістичні засади навчання морфології. Спільне й відмінне у шкільній та вишівській класифікації частин мови.</p> <p>2.2. Психологічні аспекти засвоєння морфології учнями 5-7 класів.</p> <p>3. Особливості вивчення кожної частини мови.</p>
7	<p align="center">Методика вивчення синтаксису</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Значення, завдання і зміст вивчення синтаксису в шкільному курсу української мови.</p> <p>2. Лінгвістичні основи вивчення словосполучення і речення в школі.</p> <p>3. Основні етапи вивчення синтаксису в школі.</p> <p>4. Зв’язок синтаксису з морфологією.</p> <p>5. Основні принципи, методи й прийоми вивчення синтаксису.</p> <p>6. Шляхи подолання труднощів при вивченні словосполучення і речення (простого й складного).</p> <p>7. Засоби навчання під час вивчення синтаксису.</p>
8	<p align="center">Формування комунікативних умінь і навичок</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Комунікативна компетентність учня як мета сучасної школи. Значення і місце мовленнєвої змістової лінії в шкільному курсі української мови.</p> <p>2. Напрями роботи з розвитку мовлення.</p> <p>3. Психолінгвістичні основи розвитку комунікативних умінь і навичок учнів.</p> <p>4. Проблема типології уроків розвитку зв’язного мовлення у XX-XXI ст.</p> <p>5. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички).</p> <p>6. Читання як вид мовленнєвої діяльності (структура, види, уміння й навички).</p> <p>7. Види робіт з розвитку писемного мовлення.</p> <p>7.1. Аналіз тексту.</p> <p>7.2. Методична робота над написанням переказів.</p> <p>7.3. Написання творів.</p>
	6 семестр
1	<p align="center">Компетентності сучасного вчителя-словесника. Створення портфоліо словесника</p> <p align="center">ПЛАН</p> <p>1. Основні стилі викладання сучасного вчителя: загальна характеристика.</p> <p>2. Компетентності вчителя-словесника.</p> <p>3. Аналіз портфоліо: див. приклад: https://iryna.pb.online/v5n7qm2jf1</p> <p>4. Створення власного портфоліо вчителя-словесника</p>

2	<p>Державні документи про освіту. Навчальні програми шкільного курсу з української літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державні документи про школу та літературну освіту в ній. 2. Зміст, структура і принципи побудови навчальних програм з української літератури. 3. Програми НУШ з української літератури: загальна характеристика. 4. Сучасні підручники та посібники з української літератури.
3	<p>Типологія уроків літератури ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги до сучасного уроку літератури. 2. Типологія уроків української літератури. <ul style="list-style-type: none"> • Урок творчого читання. • Урок текстувального вивчення літературного твору. • Урок компаративного аналізу. • Урок культурологічного аналізу. • «Нестандартні» уроки (класифікації В.І Шуляра, Ф.Штейнбука, Токмань Г.Л. Оницька В., Волошина Н.Й. та інші) 3. Уроки ІКТ.
4	<p>Методи і прийоми навчання літератури ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про методи і прийоми літературної освіти учнів. 2. Проблема класифікації та характеристика основних методів навчання й учіння в системі літературної освіти школярів. 3. Інноваційні методи вивчення літературного матеріалу (хмарні технології в освіті). 4. Технологія застосування методів та прийомів вивчення літератури.
5	<p>Вивчення біографії письменника в основній та старшій школі ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові основи вивчення біографічних відомостей про письменника в 5 – 6 класах (зміст, форма, обсяг, домінуючі методи і прийоми). 2. Навчальна модель вивчення біографічних матеріалів у 5 – 6 класах. 3. Особливості вивчення біографії письменника у 7 – 8 класах (зміст, форма, обсяг, домінуючі методи і прийоми). 4. Навчальна модель вивчення біографічних матеріалів у 7– 8 класах.
6	<p>Особливості аналізу творів різних родів і жанрів ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жанрова специфіка епічних творів та її місце у шкільній програмі. 2. Особливості аналізу епічних творів. 3. Своєрідність лірики як роду літератури та її місце в шкільній програмі. 4. Специфіка аналізу лірики в школі та особливості її сприйняття учнями різного віку. 5. Етапи роботи з ліричним твором. 6. Особливості віршування (строфіка, метрика, фоніка). 2. Етапи вивчення художнього твору у школі.
7	<p>Вивчення літературознавчого матеріалу ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засвоєння учнями теоретико-літературних понять у школі. 2. Технологія вивчення літературно-критичних статей у старших класах. 3. Методика використання різних видів наочності на уроках літератури.
8	<p>Методика розвитку усного й писемного мовлення учнів ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце письмових робіт на уроках української літератури. 2. Види письмових робіт в основній школі.

	3. Система письмових робіт у старшій школі.
	4. Основні вимоги до учнівського твору та підготовка до його написання.

4.3. Самостійна робота студентів

4 семестр

№ з/п	Види навчальної діяльності	К-сть годин
1	Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях	10
2	Написання двох розгорнутих конспектів уроків української мови у дистанційному асинхронному форматі.	10
3	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	10
	Разом	30

5 семестр

№ з/п	Види навчальної діяльності	К-сть годин
1	Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях	10
2	Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта».	10
3	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	10
	Разом	30

6 семестр

№ з/п	Види навчальної діяльності	К-сть годин
1	Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях	10
2	Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і література рідного краю)	10
3	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	10
	Разом	30

Вимоги до самостійної роботи

4-6 семестри

4.3.1. Підготовка до практичних занять

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного заняття та виконання практичних завдань з кожної теми. Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою. Виконання практичних завдань сприятиме формуванню професійно-комунікативної компетентності студентів.

Підготовка до практичних занять з дисципліни передбачає такі етапи:

- уважне ознайомлення з темою і планом практичного заняття;
- вивчення теоретичного матеріалу шляхом опрацювання основної і додаткової літератури;

- подання усних зв'язних розгорнутих відповідей на контрольні питання, наведені у практичному занятті (з обов'язковою ілюстрацією основних положень);
- виконання практичних завдань; творчі завдання, що потребують студентської творчості, виконуються в довільній формі;
- у разі виникнення питань – отримання консультації від викладача;
- подання усного коментарю до виконаних завдань.

Зразок практичного заняття з методики української мови

Тема: Дистанційне навчання української мови в закладах загальної середньої освіти України

План

1. Дистанційне навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки.
2. Історія становлення дистанційного навчання.
3. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання.
4. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).
5. Технічні особливості організації дистанційного навчання.
6. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного навчання української мови.
7. Дистанційне навчання: переваги й недоліки. Основні помилки при дистанційному навчанні.

Список рекомендованої літератури

1. Дистанційне навчання. *Учебные материалы*: веб - сайт. URL: <https://works.doklad.ru/view/aB103dgV6x8.html> (дата звернення: 03.05.2020)
2. Дистанційне навчання. Поняття дистанційного навчання : веб-сайт. URL: <https://klasnaocinka.com.ua/ru/article/distantiine-navchannya-ponyattya-distantiinogo-n.html> (дата звернення: 01.05.2020).
3. Історія дистанційного навчання : веб-сайт. URL: <https://kerivnyk.info/istoriya-dystantsijnoho-navchannya> (дата звернення: 01.05.2020).
4. Історія становлення ДО в Україні. *Освітній портал* : веб - сайт. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/> (дата звернення: 03.05.2020)
5. Кива Л., Лазаренко Н. Передумови впровадження у навчальний процес технологічного факультету дистанційного навчання у процесі вивчення дисциплін творчого напрямку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 13. С. 263 – 270. URL: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/013-35.pdf> (дата звернення: 01.05.2020).
6. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення 12.05.2020)
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої освіти : навч. посіб. К.: Знання, 2005. 486 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-105.html> (дата звернення: 02.05.2020).
8. Пилаєва Т. Історія розвитку дистанційної освіти в світі. *Наукові записки*. 2016. Вип. 147. С. 114 – 117. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nz_p_2016_147_30.pdf (дата звернення: 02.05.2020).
9. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення 12.05.2020).
10. Сахненко А. С. Історія та перспектива розвитку дистанційного навчання. URL: <http://dSPACE.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20923/1/3.pdf> (дата звернення: 03.05.2020)

Практичні завдання

1. Яке визначення *дистанційного навчання* ви б визначили найбільш вдалим серед тих, що опрацьовували.
2. Основними завданнями дистанційного навчання в системі загальної середньої освіти визначають:
 - 1) забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації;
 - 2) індивідуалізація навчання;
 - 3) розширення можливостей доступу дітей та молоді до якісної освіти;
 - 4) забезпечення високої якості навчання учнів незалежно від місця їх перебування.
 - 5) значне підвищення ефективності навчальної діяльності учнів.
 - 6) забезпечення можливості учням глибше вивчати обрані загальноосвітні предмети з використанням існуючих сучасних інформаційних технологій.

Запишіть інші завдання, на розв'язання яких спрямоване дистанційне навчання. Скористайтеся матеріалом цих джерел: <https://kerivnyk.info/scho-take-dystantsijne-navchannya>

3. Визначте основні етапи становлення дистанційного навчання (назвати часові межі, особливості).

4. Розкрийте особливості становлення дистанційного навчання в Україні. Проаналізуйте Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджену 20 грудня 2000 року, зокрема зверніть увагу на організаційну структуру системи дистанційної освіти в Україні та обов'язки кожної структурної одиниці.

5. !!! Ознайомтеся з психологічними порадами щодо організації дистанційного навчання в школі від провідної психологині Світлани Ройз <https://nus.org.ua/articles/navchannya-vdoma-praktychni-porady-dlya-vchyteliv-vid-psyhologyni-svitlany-rojz/>. Зважаючи на власний досвід дистанційного навчання, запропонуйте ваші поради створення психологічного комфорту під час такого навчання.

6. Підготуйте повідомлення про реалізацію дистанційного навчання в школах інших країн в умовах карантину. Яка країна, на вашу думку, продемонструвала найбільшу готовність до такої форми роботи. Відповідь обґрунтуйте посиланнями.

7. За посібником «Організація дистанційного навчання в школі», розміщеного в Moodle3, окресліть методичні рекомендації для учнів основної і старшої школи.

8. Розробіть і завантажте на освітньому порталі «На Урок» тестові завдання з теми «Числівник» (10 завдань) і запропонуйте їх пройти вашим однокласникам під час практичного заняття.

9. Розробіть і завантажте на платформі «Google Classroom» урок з теми «Ступені порівняння прикметників» (зразок конспекту дивитися в Moodle3). <https://osvitoria.media/news/google-classroom-instruktsiya-yak-samostijno-stvoryuvaty-onlajn-kursy/>

<https://naurok.com.ua/post/google-classroom-idealny-resurs-dlya-distanciyno-roboti-z-klasom>

Для цього створіть свій віртуальний 6-а клас, завантажте конспект, повідомте д/з і визначте дедлайн для виконання своєї роботи.

10. Зареєструйтеся в Дистанційній загальноосвітній школі «Оптіма», отримайте демодоступ до дистанційного навчання. Проаналізуйте уроки з української мови, що пропонують учням у п'ятому класі.

11. Ознайомившись з матеріалами лекції щодо позитивних і негативних моментів дистанційного навчання й урахувавши власний досвід, додайте переваги й недоліки дистанційного навчання.

12. Підготуйтеся до розробки фрагменту уроку пояснення нового матеріалу, пов'язаного з орфографією або пунктуацією (платформа Zoom) і продемонструйте на практичному занятті.

Зразок практичного заняття з методики української літератури

Тема: ТИПОЛОГІЯ УРОКІВ ЛІТЕРАТУРИ

План

1. Вимоги до сучасного уроку літератури та його своєрідність.
2. Типологія уроків української літератури (за класифікаціями (класифікації В.І Шуляра, Ф.Штейнбукуа, Токмань Г.Л. Онищука В.Волошина Н.Й. і т.д.).
3. Структура та методика проведення уроку літератури.
4. Новаторські (нестандартні форми проведення занять з використанням креолізованих текстів, хмарних технологій тощо.).
3. Уроки української літератури рідного краю.

Завдання

I. Законспектувати у зошиті для практичних занять класифікації уроків літератури:

1. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник К. : ВЦ «Академія», 2019. С. 105-110.
2. Письмово дати відповідь на дискусійні питання лекції 3:
 - Методист Т.Бугайко зауважила про те, що кожен урок літератури повинен мати структуру; не може бути двох уроків, абсолютно схожих один на одного. Чи погоджуєтесь ви з цією думкою? Дайте критичну оцінку висловлюванню, визначивши його основну проблему й довівши її істинність чи хибність.
 - Випишіть із інтернет-платформ «Всеосвіта», «На УРОК» приклади різновидів нестандартних уроків (до 5-7), які є, на Вашу думку, найбільш цікавими та актуальними.

Література

1. Башманівська Л.А. Практикум з методики викладання української літератури / навчально-методичний посібник К. : Слово, 2019. 144 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу : моногр. / К. : Ленвіт, 2004. 304 с.
4. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. Метод. посіб. для вчителя. К. : РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
5. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : Підручник К. : ВЦ «Академія», 2019. 312 с.
6. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктивного навчання української літератури в школі : монографія. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 238 с.

4.3.2. Написання двох розгорнутих конспектів уроку (аспектний і формування комунікативних умінь і навичок)

Студенти оформлюють конспекти відповідно до прийнятих стандартів згідно з темою та метою уроку. Конспект уроку повинен бути написаний самостійно, містити посилання на відповідну дидактичну літературу, мати чітку структуру, грамотно оформлений. Усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, повинні містити наочність і дидактичний матеріал.

СХЕМА (МОДЕЛЬ) УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
Інформаційна картка уроку мови

клас ____ дата ____

- Тема уроку за програмою _____
1. Тема уроку _____
2. Мета уроку: навчальна: _____
- розвивальна: _____
- виховна: _____
3. Реалізація змістових ліній програми:
- мовна: _____
- мовленнєва: _____
- соціокультурна: _____
- діяльнісна: _____
4. Компетентності _____
5. Очікувані результати _____
6. Тип уроку: _____
7. Методи і прийоми _____
8. Реалізація внутрішньо- і міжпредметних зв'язків _____
9. Обладнання: _____
10. Література: _____
11. Перебіг уроку

**Зразок оформлення перебігу дистанційного асинхронного
конспекту уроку з української мови:**

- Перегляньте відео:
- 6 клас. Українська мова: Займенник
- <https://www.youtube.com/watch?v=wMjyTJYVjtA>
<https://youtu.be/jpyTctip1zc?si=orZbuLwtMhMVT1mD>

II. Опрацюйте теоретичний матеріал за підручником Глазова О.П. «Українська мова» (URL: <https://pidruchnyk.com.ua/522-ukrayinska-mova-glazova-6-klas.html>) ст. 206-213.

III. Перейдіть за посиланням (<https://naurok.com.ua/test/zaymennik-6-klas-509112.html>), вкажіть прізвище та ім'я. Виконайте тест.

IV. За підручником Глазова О.П. «Українська мова» (URL: <https://pidruchnyk.com.ua/522-ukrayinska-mova-glazova-6-klas.html>) виконайте вправи (фото прикріпіть, або ж продублюйте інформацію).

- Впр. 469-470

V. Напишіть твір-діалог (10-12 речень) на тему «Бесіда двох однокласників», використовуючи Займенники. Займенники підкресліть, визначте розряд .

**Зразок оформлення
конспекту уроку з української літератури**

Тема уроку. Слово в житті людини. Краса світу і людської душі в художньому слові. Образне слово – першоелемент літератури

Мета уроку: з'ясувати роль образного слова в житті людини, розкрити можливості зображення краси світу і людської душі в художній літературі; розвивати естетичні почуття учнів; виховувати культуру читання.

Модель компетенцій учня:

- структурувати вивчений матеріал;
- працювати з додатковою літературою, опорними схемами;
- проявляти ініціативу, розвивати навички роботи в парах;
- викладати думки самостійно, послуговуючись візуальними засобами;
- використовувати творчі здібності;
- володіти монологічним / діалогічним мовленням.

Реалізація змістових ліній програми:

Ці змістові лінії дивімося у <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klassy-naskrizni-zmistovi-liniji/> (програми з укр. мови та укр. літератури), наприклад:

мовна: усвідомлення загального значення дієслова, його морфологічних ознак, учень знаходить дієслово в реченні; визначає його форми, граматичні ознаки, належність дієслова до певної дієвідміни, правильно вимовляє дієслова й пише їх із вивченими орфограмами; аргументує написання орфограм; знаходить і виправляє допущені помилки на вивчені орфографічні правила;

мовленнєва: дотримує норм української літературної мови й правил спілкування; висловлює особисту позицію щодо обговорюваної теми, добираючи переконливі аргументи на захист своєї позиції, даючи влучну, дотепну відповідь із використанням прислів'їв і приказок;

соціокультурна: використовує українську мову як засіб формування ціннісної позиції щодо моральних основ життєдіяльності свого народу, закріплених у фольклорних зразках;

діяльнісна: самостійно усвідомлює й визначає мотив і мету власної пізнавальної діяльності, розподіляючи її на етапи; здійснює визначений план; оцінює проміжні й кінцеві результати, робить відповідні корективи.

Очікувані результати: чітке знання вивчених орфограм, усвідомлення способів їх застосування, збагачення мовлення, поглиблення інтересу до скарбнички народної мудрості.

Тип уроку: урок засвоєння нового матеріалу /урок вивчення біографії письменника / ...

Методи і прийоми, форми роботи: розповідь вчителя, самостійна робота учнів, метод творчого читання.

Мистецький контекст, міжпредметні зв'язки: живопис, музика.

Теорія літератури: художній образ, образне слово.

Обладнання: ілюстрації фотоальбому «Катерина Білокур. Живопис», М.Лисенко. «П'єси».

Зміст уроку

Організаційний момент

I. Актуалізація опорних знань та емоційного досвіду.

II. Мотивація навчальної діяльності (оголошення теми та мети уроку).

III. Сприймання, засвоєння та осмислення учнями нової інформації.

IV. Підсумки уроку.

V. Домашнє завдання з інструктажем.

Примітка: етапам уроку необхідно надати змістовного наповнення.

4.3.3. Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом

Кожен студент наприкінці семестру подає на перевірку 30 самостійно розроблених тестових завдань за всіма вивченими темами. Текст повинен бути відформатований,

грамотно оформлений, тести відповідати вимогам укладання тестових завдань (вимоги див.: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2137/26metodychnirekomendaciyi-296-311.pdf>).

Тестові завдання повинні бути представлені такими видами: - відкрите (есе) – 1 тестове завдання - відкриті (на доповнення, з короткою відповіддю) – 6 тестових завдань; - закриті (з вибором декількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей, на встановлення правильної послідовності) – 23 тестових завдання.

4.3.4. Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи

Кожен студент відповідно до теми практичного заняття розробляє і демонструє фрагмент уроку, що дає можливість реально зрозуміти особливості навчального процесу в школі. При оцінюванні враховується якість усього конспекту уроку, структура уроку, послідовність його етапів та їх тривалість, логічний зв'язок між ними (чи відповідає структура уроку дидактичній меті, логіці навчального процесу, чи впливає наступний етап з попереднього, чи раціонально розподілено час між ними).

При виборі фрагменту уроку *актуалізація опорних знань* оцінюється доцільність застосування того чи іншого методичного прийому, який студент використовував для досягнення цієї мети. Зокрема, які знання, вміння й навички активізували, як опитували «учнів», чи активно працювали, чи залучалися до виправлення помилок, неточностей.

При виборі фрагменту уроку *пояснення нового матеріалу* оцінюється реалізація принципів науковості, систематичності, доступності, наступності, проблемності; ґрунтовність висвітлених питань у поясненні студента-вчителя; застосування і зв'язок методів і прийомів навчання, створення проблемної ситуації, її розв'язання, встановлення міжпредметних зв'язків.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Філологічні Інтернет-ресурси, доступ до методичних, педагогічних порталів, зокрема щодо роботи хмарних технологій в ЗЗСО, навчальна періодика для словесника, електронні вчительські платформи; електронні сервіси з ІКТ; навчальні посібники та методичні вказівки з педагогічної практики-2; авторські презентації з аспектих лекцій дисципліни; матеріали Міжнародного проекту IREX, освітні вебінари навчальної платформи «ВИЩЕ», майстер-класи та воркшопи з інфомедійної грамотності та освітніх технологій XXI ст.

Дисципліна викладається з використанням дистанційного навчання на базі електронної інформаційної системи Moodle3.

Під час лекційних та практичних занять викладачем застосовуються також онлайн-інструменти та платформи, зокрема <https://www.menti.com/>, онлайн-дошки (<https://padlet.com/>, jamboard.google.com); платформи для навчальних завдань різного рівня складності (<https://learningapps.org/>, <https://www.flippity.net/>) тощо.

5. Форми контролю

4 семестр (залік)

5.1. Проміжний контроль

(залік)

Залік з дисципліни «Методика навчання української мови і літератури» в четвертому семестрі складається з двох частин: теоретичний блок і практична частина, що оцінюється **30 балами**: кожне завдання – 10 балів.

Перелік питань до заліку

Теоретична частина

1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.
2. Методи наукового дослідження методики.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
4. Основні положення Нової української школи.
5. Сучасні підходи до навчання української мови в школі.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5-11 класів.
8. Закономірності навчання мови в школі.
9. Принципи побудови шкільних підручників з мови. Основні структурні елементи підручника.
10. Міжпредметні зв'язки й інтегроване навчання.
11. Лінгвістичні основи навчання української мови.
12. Психологічні засади навчання української мови.
13. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
14. Поняття про методи і прийоми навчання української мови. Характеристика методів навчання.
15. Інноваційні методи навчання української мови.
16. Планування уроків мови та підготовка до них. Спостереження й аналіз уроку.
17. Технологія сучасного уроку. Вимоги до сучасного уроку.
18. Основні завдання сучасного уроку. Дидактичні основи класифікації уроків.
19. Методика вивчення фонетики, графіки, орфоепії (поняття, завдання, система вправ та методика їх проведення).
20. Особливості навчання лексикології (поняття, значення, завдання, система вправ).
21. Словникова робота на уроках української мови. Спільне й відмінне в поняттях “словникова робота” й “вивчення лексики”.
22. Методика навчання будови слова і словотвору (поняття, значення, завдання, система вправ).

Практична частина

23. Визначте основні етапи уроку вивчення нового матеріалу. Продемонструйте на прикладі уроку “Доконаний і недоконаний вид дієслова” (7 клас).
24. Визначте структуру уроку узагальнення й систематизації вивченого матеріалу.
25. Розробіть конспект уроку навчального переказу із творчим завданням (текст переказу додається).
26. Окресліть методи і прийоми (традиційні й інтерактивні) під час закріплення матеріалу з теми “Правила вживання апострофа” (5 клас).
27. Розробіть план-конспект уроку вивчення нового матеріалу для 6 класу (тему виберіть самостійно).
28. Які види вправ доцільно використовувати під час формування орфографічних умінь і навичок. Проілюструйте.
29. До теми “Чергування *о, е з і, е з о* після *ж, ч, ш, й*” підготуйте історичний коментар для вчителя.
30. До теми “Чергування приголосних при словотворенні і словозміні” підготуйте історичний коментар для вчителя.
31. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.

Зразок іспитового білета

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність 014 «Середня освіта»

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.

2. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.

3. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.

Затверджено на засіданні

кафедри української філології та міжкультурної комунікації

Протокол № _ від _ травня 2023 року

Завідувач кафедри _____ Н. М. Лебединцева

Екзаменатор _____ Т. А. Денищич

5 семестр

Іспит з дисципліни «Методика навчання української мови» в п'ятому семестрі складається з двох частин: теоретичний блок і практичний, що оцінюється **40 балами**: теоретична частина – 20 балами (кожне питання - 10 балів, практичний – 20 балами (кожне завдання – 10 балів).

Перелік питань

Теоретична частина

1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.
2. Методи наукового дослідження методики.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Концепції мовної освіти. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
4. Основні положення Нової української школи.
5. Сучасні підходи до навчання української мови в школі.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Принципи побудови і зміст чинних програм з української мови для 5-11 класів.
8. Закономірності навчання мови в школі.
9. Принципи побудови шкільних підручників з мови. Основні структурні елементи підручника.
10. Міжпредметні зв'язки й інтегроване навчання.
11. Лінгвістичні основи навчання української мови.
12. Психологічні засади навчання української мови.
13. Технологія й методика навчання мови. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
14. Поняття про методи і прийоми навчання української мови. Характеристика методів навчання.
15. Інноваційні методи навчання української мови.
16. Планування уроків мови та підготовка до них. Спостереження й аналіз уроку.
17. Технологія сучасного уроку. Вимоги до сучасного уроку.
18. Основні завдання сучасного уроку. Дидактичні основи класифікації уроків.
19. Методика вивчення фонетики, графіки, орфоєпії (поняття, завдання, система вправ та методика їх проведення).
20. Особливості навчання лексикології (поняття, значення, завдання, система вправ).
21. Словникова робота на уроках української мови. Спільне й відмінне в поняттях «словникова робота» й «вивчення лексики».
22. Методика навчання будови слова і словотвору (поняття, значення, завдання, система вправ).
23. Особливості вивчення морфології. Принципи навчання морфології. Вивчення морфології на синтаксичній основі.
24. Основні напрями вивчення граматики.

25. Методика вивчення синтаксису (поняття, значення, завдання, система вправ).
26. Методика засвоєння української орфографії (поняття, значення, завдання, система вправ).
27. Методика вивчення пунктуації (поняття, значення, завдання, система вправ).
28. Типи диктантів, методика їх проведення.
29. Мета, завдання, об'єкт, предмет вивчення, підходи, принципи формування комунікативних умінь і навичок учнів.
30. Психолінгвістичні основи розвитку рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності.
31. Основні напрями роботи з розвитку мовлення учнів.
32. Аудіювання як один з рецептивних видів мовленнєвої діяльності.
33. Читання як один з рецептивних видів мовленнєвої діяльності.
34. Говоріння як один з продуктивних видів мовленнєвої діяльності.
35. Види переказів та методика їх проведення.
36. Види творів та методика їх проведення.
37. Особливості вивчення української мови в 10-11 класах. Форми занять з мови в 10-11 класах. Поглиблення й систематизація знань, умінь і навичок з культури мовлення, стилістики і риторики.
38. Факультативні заняття й позакласна робота з української мови. Методична роботи вчителя-словесника.
39. Дистанційне і змішане навчання: мета, завдання, форми, чинники, ознаки.
40. Історія становлення дистанційного навчання.
41. Психологічні й психолінгвістичні особливості дистанційного навчання.
42. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).
43. Технічні особливості організації дистанційного навчання. Використання можливостей «На Урок», «Всеосвіта» для дистанційного навчання української мови.
44. Інклюзивне навчання, його специфіка і нормативна база. Індивідуальне адаптоване календарно-тематичне планування з української мови.
45. Психолого-педагогічні основи навчання дітей з особливими освітніми потребами.
46. Розвиток усного і писемного мовлення як головне завдання навчання мови для дітей з особливими освітніми потребами.
47. Методи і прийоми навчання української мови при інклюзивному навчанні.

Практична частина

48. Визначте основні етапи уроку вивчення нового матеріалу. Продемонструйте на прикладі уроку «Доконаний і недоконаний вид дієслова» (7 клас).
49. Визначте структуру уроку узагальнення й систематизації вивченого матеріалу.
50. Розробіть конспект уроку навчального переказу із творчим завданням (текст переказу додається).
51. Окресліть методи і прийоми (традиційні й інтерактивні) під час закріплення матеріалу з теми «Правила вживання апострофа» (5 клас).
52. Розробіть план-конспект уроку вивчення нового матеріалу для 6 класу (тему виберіть самостійно).
53. Складіть 5-7 тестів з теми «Робота з формування комунікативних умінь і навичок учнів».
54. Поясніть, чому вчитель почав опрацювання теми «Творення присвійних прикметників» з повторення іменників I і II відміни та поділу їх на групи. Розробіть фрагмент уроку для пояснення цієї теми.
55. Розробіть проблемну ситуацію під час вивчення теми «Повні й неповні речення» (8 клас).
56. Змодельуйте фрагмент уроку узагальнення і систематизації знань з теми «Числівник» (6 клас).
57. Розробіть план-конспект уроку навчального твору (9 клас).
58. Розробіть фрагмент уроку (актуалізація опорних знань) з теми «Складений іменний

присудок” (8 клас).

59. Які види вправ доцільно використовувати під час формування орфографічних умінь і навичок. Проілюструйте.

60. До теми “Чергування *о, е з і, е з о* після *ж, ч, ш, й*” підготуйте історичний коментар для вчителя.

61. Складіть план-конспект уроку контрольного переказу.

62. Розробіть план-конспект уроку формування вмінь і навичок для 5 класу (тему виберіть самостійно).

63. До теми “Чергування приголосних при словотворенні і словозміні” підготуйте історичний коментар для вчителя.

64. Розробіть фрагмент уроку з теми за вашим вибором, передбачивши застосування інтерактивного методу (прийому) навчання.

65. Складіть план-конспект уроку навчального твору (7 клас).

5.2. Зразок іспитового білета

Чорноморський національний університет імені Петра Могили (повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 014 «Середня освіта

Спеціалізація «Українська мова і література»

Семестр V

Навчальна дисципліна «Методика навчання української мови» (назва)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Лінгводидактичні основи дистанційного навчання української мови (підходи, принципи, закономірності, методи, засоби, форми).

2. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. 3. Розробіть план-конспект уроку формування вмінь і навичок для 5 класу (тему визначте самостійно).

4. Поясніть, чому вчитель почав опрацювання теми “Творення присвійних прикметників” з повторення іменників I і II відміни та поділу їх на групи. Розробіть фрагмент уроку для пояснення цієї теми.

Затверджено на засіданні

кафедри української філології та міжкультурної комунікації

Протокол № _ від _ грудня 2023 року

Завідувач кафедри _____ Н. М. Лебединцева

Екзаменатор _____ Т. А. Денищич

6 семестр

Іспит з дисципліни «Методика навчання української мови» в шостому семестрі складається з двох частин: теоретичний блок і практичний, що оцінюється **40 балами**: теоретична частина – 20 балами (кожне питання - 10 балів, практичний – 20 балами (кожне завдання – 10 балів).

Перелік питань

Теоретична частина

1. Методика викладання літератури як наука: історія формування.
2. Методика навчання літератури як наукова дисципліна: предмет, функції та завдання.
3. Шкільний курс зарубіжної літератури: основні тенденції розвитку; зміст літературної освіти; навчальні програми, підручники, посібники.
4. Концепція НУШ: загальна характеристика.
5. Модельні та навчальні програми НУШ.
6. Компетентності НУШ.

7. Навчальні програми із української літератури в загальноосвітній школі: зміст, структура, принципи побудови. Основи користування програмою.
8. Державні документи про освіту в Україні. Концепція літературної освіти. Державний стандарт базової і повної середньої освіти.
9. Планування роботи вчителя літератури: види планів та принципи їх проектування.
10. Проектно-конструкторська (планувальна) діяльність учителя літератури: види, форми, моделі, характеристики (інноваційний погляд).
11. Особливості сприйняття художньої літератури учнями.
12. Типи та структура уроків літератури: основні класифікації.
13. «Нетрадиційні» уроки літератури: форми, критерії, досвід.
14. Методи навчання літератури: основні класифікації.
15. Проблемне вивчення літератури в школі: загальний огляд, поняття про проблемні ситуації, характеристика їх типів.
16. Етапи вивчення художнього твору: загальна характеристика.
17. Підготовчий етап вивчення художнього твору: зміст, методи й форми, особливості організації в основній і старшій школі.
15. Принципи аналізу художнього твору в школі: специфічні та дидактичні.
16. Підсумковий етап вивчення художнього твору: зміст, форми й методи реалізацій.
17. Оглядові теми з літератури: загальна характеристика.
18. Вивчення біографії письменника в основній школі: зміст, форми й методи.
19. Вивчення біографії письменника в старшій школі: зміст, форми й методи.
20. Шляхи аналізу художнього твору в школі: загальна характеристика.
21. Подієвий аналіз твору: зміст, структура й порядок реалізацій.
22. Пообразний аналіз твору: зміст, структура і порядок реалізації.
23. Проблемно-тематичний аналіз твору: зміст, структура й порядок реалізації.
24. Комбінований аналіз твору: зміст, структура й порядок реалізації.
25. Особливості вивчення ліричних творів.
26. Особливості вивчення драматичних творів.
27. Особливості вивчення епічних творів.
28. Особливості вивчення фольклорних творів.
29. Гурткова робота з літератури: зміст, методи й форми організації.
30. Факультативні заняття з літератури: зміст, форми і методи проведення.
31. Вивчення критичних праць з літератури: зміст, прийоми, форми проведення.
32. Вивчення елементів теорії літератури в основній школі.
33. Вивчення теоретичних понять з літератури в старшій школі.
34. Обладнання і використання навчального кабінету з літератури.
35. Уроки про позакласне читання: зміст, типи, структура і методика проведення.
36. Уроки з розвитку мовлення учнів основної школи: зміст, методи і форми роботи.
37. Уроки з розвитку мовлення учнів старшої школи: зміст, методи і форми роботи.
38. Міжпредметні зв'язки на уроках літератури.
39. Наочність на уроках літератури.
40. Літературний розвиток учнів: рівні, критерії, показники.
41. Хмарні технології на уроках з української літератури.
42. Інтеграція інфомедійної грамотності на заняттях української літератури: стратегія та практичні вправи.
43. Специфіка змішаного навчання у ЗЗСО: загальна характеристика.
44. Інклюзивне освітнє середовище: історія розвитку, зміст, методи і прийоми роботи.

Практичні завдання на моделювання методичної ситуації

1. Подати приклад актуалізації знань учнів та їх чуттєвого досвіду.
2. Подати приклад мотивації вивчення літературної теми в 5-7 класах (на вибір студента).

3. Подати приклад мотивації вивчення літературної теми у 8-9 класі (на вибір студента).
4. Подати приклад мотивації вивчення літературної теми в 10-11 класі (на вибір студента).
5. Скласти вступне слово вчителя на початку уроку вивчення монографічної/літературної теми в 5-7 класах (на вибір студента).
6. Скласти вступне слово вчителя на початку уроку вивчення монографічної/літературної теми у 8-9 класах (на вибір студента).
7. Скласти вступне слово вчителя на початку уроку вивчення монографічної/літературної теми в 10-11 класі (на вибір студента).
8. Змодельовати проблемну ситуацію під час вивчення художнього твору.
9. Скласти тематику письмових робіт з літератури в 5-6 класах.
10. Скласти тематику письмових робіт з літератури в 7-8 класах.
11. Подати зразок відомостей про письменника в 5-6 класах, 8-9, 10-11 класах.
12. Скласти план історико-біографічного огляду в 11 класі.
13. Скласти алгоритм аналізу ліричного твору (на вибір).
14. Скласти план заняття літературного гуртка.
15. Скласти домашнє завдання учням на першому уроці вивчення біографії письменника в старших класах.
16. Подати приклад словникової роботи до вивчення твору в 5-6 класах.
17. Розробити вправи з використанням методів критичного мислення на уроках української літератури та довести її ефективність.
18. Розробити фрагмент асинхронного дистанційного уроку української літератури (тема і клас-на вибір студента).

ЗРАЗОК ІСПИТОВОГО БІЛЕТА

Міністерство освіти і науки України

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет філології

кафедра української філології та міжкультурної комунікації

«Методика навчання української мови і літератури»

(для студентів спеціальності 014 «Середня освіта»)

6 семестр

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Навчальні програми з української літератури в загальноосвітній школі: зміст, структура, принципи побудови. Основи користування програмою.
2. Вивчення біографії письменника в старшій школі: зміст, форми й методи.
3. Скласти (схематично) модель вивчення життєпису письменника в 7-8 класі (літературна тема – за вибором студента).

6.Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

4 семестр

Методи контролю знань, умінь і навичок студентів

Основними методами контролю знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Методика навчання української мови і літератури» є спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, творчі роботи, тестування, письмовий контроль.

Види контролю

У процесі вивчення дисципліни застосовуються такі види контролю:

- поточний (дає можливість виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до вдосконаленні знань, умінь і навичок з української мови); поточний контроль успішності засвоєння

студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом фронтального та індивідуального усного опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, перевірка й оцінювання виконання студентами практичних завдань та самостійної роботи з використанням навчальних платформ Zoom, Moodle3, проведення і перевірки письмових педагогічних диктантів, захисту презентацій, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій;

- підсумковий (залікова робота, мета якої полягає у встановленні реального рівня знань студентів за обсягом, якістю і глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній навчальній і фаховій діяльності).

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 100 балів, мінімальна – 60 балів.

4 семестр

№	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях	32 (8 ПЗ x 4 бали)
2	Написання одного дистанційного асинхронного конспекту уроку засвоєння нових знань.	10
3	Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом	15
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	13
	Залік	30
	Разом за 4 семестр	100

Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (4 бали) виставляється студентові, якщо він: - у повному обсязі (на 100%) підготував практичне заняття, дав розгорнуту зв'язну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу;

- правильно (без помилок або зробив незначну) виконав практичні завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й змістовно виконав завдання, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ; - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, але не користувався додатковою літературою;

- правильно виконав практичні завдання, але при виконанні творчих завдань виникли певні труднощі;

в) оцінка «задовільно» (1-2 бали) виставляється студентові, якщо він: - підготував 50% практичного заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури; - частково виконав практичні завдання;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував практичне заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не виконав завдання або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати; - не виконав практичні завдання.

Написання одного розгорнутого конспекту уроку засвоєння нових знань. а) оцінка «відмінно» (9-10 балів) виставляється студентові, якщо: - конспект уроку оформлений відповідно до прийнятих стандартів згідно з

темою та метою уроку; написаний самостійно, містить посилання на відповідну дидактичну літературу, має чітку структуру;

- конспект грамотно оформлений;

- усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, містять наочність;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

б) оцінка «добре» (7-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до чинних вимог, містить новизну, проте порушується певна логічність серед запропонованих вправ і завдань; - в оформленні конспекту трапляються поодинокі граматичні або технічні огріхи;

- пропонувані завдання виконані, містять пояснення;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

в) оцінка «задовільно» (4-5 балів) виставляється студентові, якщо: - у цілому конспект відповідає поставленим вимогам, проте трапляється порушення в подачі матеріалу учням, деякі структурні елементи не відповідають структурі уроку;

- в оформленні конспекту є численні граматичні й правописні помилки; - конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

г) оцінка «незадовільно» (1-3 бали) виставляється студентові, якщо: - конспект не відповідає типу і структурі уроку;

- містить численні помилки;

- деякі завдання або весь конспект списаний.

Розробка тестових завдань різних видів за вивченим теоретичним матеріалом

Тести повинні бути оформлені відповідно до технічних вимог (усі береги - 2 см; шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, відформатований), відповідати нормам сучасної української літературної мови, містити різні види тестових завдань (відкрите (есе) – 1 завдання, відкриті (на доповнення, з короткою відповіддю) – 6 тестових завдань; закриті (з вибором декількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей, на встановлення правильної послідовності) – 23 тестових завдання); кожне завдання повинно містити не менше за чотири варіанти відповідей; тести повинні охоплювати всі теми дисципліни. Усі варіанти відповідей мають бути однакової довжини (не більше від одного рядка – доцільніше формулювати довге запитання і короткі варіанти відповідей, ніж коротке запитання і довгі варіанти відповідей), не залежати від їх розташування в тестовому завданні, попередніх запитань або відповідей. Правильні і неправильні варіанти відповідей повинні мати граматично і логічно подібну будову.

а) оцінка «відмінно» (11-15 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі розробив усі тестові завдання, охопивши всі теми дисципліни;

- завдання і відповіді є правильно сформульованими, мають високий рівень складності; містять глибоке усвідомлення теми, не мають двозначного трактування; - оформив відповідно до чинних стандартів без порушення норм сучасної української літературної мови;

б) оцінка «добре» (6-10 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував 75% необхідних тестів, допустив неточності в оформленні, припустивши незначної кількості орфографічних, пунктуаційних помилок; - деякі тестові мають порушення в логіці викладу, мають

в) оцінка «задовільно» (2-5 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував

50-30% з переліку необхідних тестових завдань, які оформлені зі значною кількістю помилок або неточностей;

- питання до тестів носять поверховий характер, що свідчить про недостатнє опрацювання матеріалу;
- порушена загальна структура укладання тестів;

г) оцінка «незадовільно» (0-1 бал) виставляється студентові, якщо він: - написав тільки 10 % з переліку необхідних завдань, які оформлені з численними логічними і граматичними помилками

Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн платформи

а) оцінка «відмінно» (7-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, ґрунтовно володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу поєднує різні види роботи, використовує як традиційні, так й інноваційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- культура спілкування відповідає комунікативному етикету вчителя; б) оцінка «добре» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, добре володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу застосовує тільки традиційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- під час викладу матеріалу є несуттєві порушення комунікативних ознак культури спілкування;

в) оцінка «задовільно» (3-4 бали) виставляється студентові, якщо: - студент відповідно до мети уроку пояснює навчальний матеріал, проте недостатньо володіє лінгвістичним матеріалом, не дотримується принципу наступності й перспективності (пояснює матеріал без актуалізації опорних знань; - у процесі пояснення недоцільно добирає необхідні тому чи іншому елементу уроку методи і прийоми навчання;

- недостатньо володіє увагою аудиторії;

- мовлення містить численні порушення норм літературної мови; г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо: - студент не вміє послідовно й логічно подати матеріал, не володіє

лінгвістичним матеріалом; не дотримується загальнодидактичних і власне методичних принципів навчання;

- не залучає до роботи аудиторію, не володіє її увагою;

- під час пояснення матеріалу використовує один метод навчання; - культура спілкування не відповідає комунікативному етикету вчителя.

Оцінювання якості залікової роботи

Залік з дисципліни «Методика навчання української мови і літератури» складається з теоретичного (два питання) і практичного блоків, який оцінюється 30 балами (кожне завдання – 10 балів).

а) оцінка «відмінно» виставляється студентові, якщо:

- відповіді на теоретичні і практичне завдання є вичерпними, змістовними, логічними, у них відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища

й поняття проілюстровано прикладами (у тексті відповіді можуть бути наявні незначні відхилення від норм літературної мови);

б) оцінка «добре» виставляється студентові, якщо він:

- висвітлив правильно 75% питання, відповідь є зв'язною, логічною, терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами; відповіді на теоретичні питання є повними, змістовними, логічними, проте в них є незначні неточності, у тексті відповіді наявні мовні (мовленнєві) недоліки;

в) оцінка «задовільно») виставляється студентові, якщо він:

- виклав 50% обсягу зазначеного питання, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища, терміни і положення проілюстровано прикладами частково;

г) оцінка «незадовільно» виставляється студентові, якщо він:

- відповіді на теоретичні питання і практичні завдання є поверховими (або відповідь на питання відсутня), які не відповідають змісту питання, у них є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки.

5 семестр

№	Види робіт	Максимальна кількість балів
1	Підготовка до практичних занять, письмові й усні відповіді на практичних заняттях	32 (8 ПЗ x 4 бали)
2	Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і урок формування комунікативних умінь і навичок)	10 (5+5)
3	Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»	12
4	Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн-платформи	6
	Іспит	40
	Разом за 5 семестр	100

Підготовка до практичних занять та письмові й усні відповіді на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (4 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував практичне заняття, дав розгорнуту зв'язну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу;

- правильно (без помилок або зробив незначну) виконав практичні завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й змістовно виконав завдання, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ; - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, але не користувався додатковою літературою;

- правильно виконав практичні завдання, але при виконанні творчих завдань

виникли певні труднощі;

в) оцінка «задовільно» (1-2 бали) виставляється студентові, якщо він: - підготував 50% практичного заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури; - частково виконав практичні завдання;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував практичне заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не виконав завдання або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати; - не виконав практичні завдання.

Написання двох розгорнутих конспектів уроків української літератури (аспектний і урок формування комунікативних умінь і навичок)

а) оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до прийнятих стандартів згідно з темою та метою уроку; написаний самостійно, містить посилання на відповідну дидактичну літературу, має чітку структуру;

- конспект грамотно оформлений;

- усі пропонувані вправи й завдання для учнів виконані з поясненням, містять наочність;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

б) оцінка «добре» (4 бали) виставляється студентові, якщо:

- конспект уроку оформлений відповідно до чинних вимог, містить новизну, проте порушується певна логічність серед запропонованих вправ і завдань; - в оформленні конспекту трапляються поодинокі граматичні або технічні огріхи;

- пропонувані завдання виконані, містять пояснення;

- конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

в) оцінка «задовільно» (2-3 бали) виставляється студентові, якщо: - у цілому конспект відповідає поставленим вимогам, проте трапляється порушення в подачі матеріалу учням, деякі структурні елементи не відповідають структурі уроку;

- в оформленні конспекту є численні граматичні й правописні помилки; - конспект відповідає принципам академічної доброчесності;

г) оцінка «незадовільно» (0-1 бал) виставляється студентові, якщо: - конспект не відповідає типу і структурі уроку;

- містить численні помилки;

- деякі завдання або весь конспект списаний.

Розробка тестових завдань для учнів (з метою підготовки до ЗНО) і завантаження їх на сайті «На урок» або «Всеосвіта»

Структура тестів повинна відповідати програмі ЗНО та містити тестові завдання таких самих видів, як і тести ЗНО за 2020-21 рр. Тести повинні бути оформлені відповідно до технічних вимог (усі береги - 2 см; шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, відформатований), відповідати нормам сучасної української літературної мови.

а) оцінка «відмінно» (10-12 балів) виставляється студентові, якщо він: - у повному обсязі розробив усі тестові завдання, охопивши всі теми дисципліни;

- завдання і відповіді є правильно сформульованими, мають високий рівень складності; містять глибоке усвідомлення теми, не мають двозначного трактування; - оформив відповідно до чинних стандартів без порушення норм сучасної української літературної мови;

б) оцінка «добре» (6-9 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував 75%

необхідних тестів, допустив неточності в оформленні, припустивши незначної кількості орфографічних, пунктуаційних помилок; - деякі тестові мають порушення в логіці викладу, мають

в) оцінка «задовільно» (3-5 балів) виставляється студентові, якщо він: - підготував 50-30% з переліку необхідних тестових завдань, які оформлені зі значною кількістю помилок або неточностей;

- питання до тестів носять поверховий характер, що свідчить про недостатнє опрацювання матеріалу;

- порушена загальна структура укладання тестів;

г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо він: - написав тільки 10 % з переліку необхідних завдань, які оформлені з численними логічними і граматичними помилками

Розробка і презентація фрагменту уроку (актуалізація опорних знань та пояснення нового матеріалу) аудиторно або з використанням онлайн платформи

а) оцінка «відмінно» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, ґрунтовно володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу поєднує різні види роботи, використовує як традиційні, так й інноваційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- культура спілкування відповідає комунікативному етикету вчителя; б) оцінка «добре» (5-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- студент відповідно до мети уроку чітко й послідовно пояснює навчальний матеріал, добре володіє лінгвістичним матеріалом, встановлює зв'язки в поясненні раніше засвоєного й нового матеріалу, дотримуючись принципу наступності й перспективності, зв'язку теорії і практики, доступності викладу матеріалу;

- у процесі пояснення матеріалу застосовує тільки традиційні методи і прийоми навчання;

- залучає до роботи аудиторію, володіє її увагою;

- використовує різні засоби навчання, дидактичний матеріал відповідає поставленим вимогам;

- під час викладу матеріалу є несуттєві порушення комунікативних ознак культури спілкування;

в) оцінка «задовільно» (3-4 бали) виставляється студентові, якщо: - студент відповідно до мети уроку пояснює навчальний матеріал, проте недостатньо володіє лінгвістичним матеріалом, не дотримується принципу наступності й перспективності (пояснює матеріал без актуалізації опорних знань; - у процесі пояснення недоцільно добирає необхідні тому чи іншому елементу уроку методи і прийоми навчання;

- недостатньо володіє увагою аудиторії;

- мовлення містить численні порушення норм літературної мови; г) оцінка «незадовільно» (0-2 бали) виставляється студентові, якщо: - студент не вміє послідовно й логічно подати матеріал, не володіє

лінгвістичним матеріалом; не дотримується загальнодидактичних і власне методичних принципів навчання;

- не залучає до роботи аудиторію, не володіє її увагою;

- під час пояснення матеріалу використовує один метод навчання; - культура спілкування не відповідає комунікативному етикету вчителя.

Оцінювання якості іспитової роботи

Іспит із дисципліни «Методика навчання української мови» складається з теоретичного і практичного блоків, який оцінюється 40 балами (кожне завдання – 10 балів).

а) оцінка «відмінно» виставляється студентові, якщо:

- відповіді на теоретичні і практичні завдання є вичерпними, змістовними, логічними, у них відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами (у тексті відповіді можуть бути наявні незначні відхилення від норм літературної мови);

б) оцінка «добре» виставляється студентові, якщо він:

- висвітлив правильно 75% питання, відповідь є зв'язною, логічною, терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами; відповіді на теоретичні питання є повними, змістовними, логічними, проте в них є незначні неточності, у тексті відповіді наявні мовні (мовленнєві) недоліки;

в) оцінка «задовільно» виставляється студентові, якщо він:

- виклав 50% обсягу зазначеного питання, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища, терміни і положення проілюстровано прикладами частково;

г) оцінка «незадовільно» виставляється студентові, якщо він:

- відповіді на теоретичні питання і практичні завдання є поверховими (або відповідь на питання відсутня), які не відповідають змісту питання, у них є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки.

6 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Робота на практичних заняттях	32 (8 ПЗ x 4 бали)
2	Розроблення презентації «Портфоліо сучасного вчителя-словесника»	5
3	Написання конспекту та демонстрація фрагменту заняття	10
4	Словник термінів та його захист	8
5	Контрольна робота	5
6	Іспит	40
	Разом	100

1. **Робота на практичних заняттях** оцінюється в межах 4 балів – відповідно до рівня складності та обсягу матеріалу, опрацьованого в процесі підготовки до заняття, а також за ступенем інформативності та якості відповідей студента протягом самого заняття:

4 б.	Студент активно працює протягом заняття, виконує всі завдання, демонструє вільне володіння матеріалом, передбаченим темою заняття.
3 б.	Студент активно працює протягом заняття, виконує завдання з незначними похибками, демонструє достатнє володіння матеріалом.
2 б.	Студент виконує всі завдання, але припускається помилок, демонструє достатнє володіння матеріалом.
1 б.	Студент не бере активної участі в роботі під час практичного заняття, але правильно виконує частину завдань (20–30 %).

2. Розроблення презентації «Портфоліо сучасного вчителя-словесника»

Презентація має відповідати критеріям: виконується в комп'ютерній програмі Power Point Або Prezi, Canva і передбачає ілюстрований виклад обраної теми. Презентація включає в себе знання методики «креалізованих текстів». *Максимальна кількість балів-5.*

Критерії оцінювання презентації:

1. Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження. Наявність плану викладення матеріалу 1 б.
2. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання. 2 б.
3. Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження. 1 б.
6. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел). 1 б.

До уваги! Роботи, які показують лише репродуктивний рівень знань, оцінюються «задовільно». Роботи, що містять плагіат, НЕ ОЦІНЮЮТЬСЯ! Дотримуємося принципів академічної доброчесності.

3. Оцінювання якості самостійної творчої роботи (написання конспекту та демонстрація фрагменту заняття);

а) оцінка «відмінно» (10 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект є самостійно написаним із постановкою мети заняття, плану, типологією, методами та прийомами навчання; 2) опис та демонстрація основної частини заняття пов'язані із основними технологіями, які реалізуються на занятті; 3) висновки до заняття є чіткі та змістовні з інструктажем щодо виконання домашнього завдання; 4) фрагмент аспектного заняття відповідає критеріям змістовності, професійної спрямованості, ефективного використанню методів і прийомів навчання, структура фрагменту заняття є логічно побудованою з виокремленням головних ідей і моментів, а стиль проведення уроку є демократичним, наявний мовний та зоровий контакт з аудиторією; лектор демонструє персональну ефективність;

б) оцінка «добре» (7 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект у цілому є самостійно написаним із постановкою мети заняття, плану, типологією, але без зазначення методів та прийомів навчання; 2) опис та демонстрація основної частини заняття частково пов'язані із основними технологіями, які реалізуються на занятті; 3) висновки до заняття є змістовні, але відсутній з інструктаж щодо виконання домашнього завдання; 4) фрагмент заняття у цілому відповідає критеріям змістовності, професійної спрямованості, позаяк без достатньо ефективного використання методів і прийомів навчання, структура фрагменту уроку є логічно побудованою; стиль лекції є демократичним, наявний мовний контакт з аудиторією;

в) оцінка «задовільно» (5 балів) виставляється студентові, якщо:

- конспект у цілому є написаним, позаяк містить компілятивний характер, нечіткі висновки;

- порушено логічну послідовність під час демонстрації фрагменту уроку; порушено культуру комунікацію зі студентами, немає зворотнього зв'язку під час заняття, урок триває лише під запис.

г) оцінка «незадовільно» (0-4 бали) виставляється студентові, якщо:

- конспект написано несамотійно, без дотримання принципів з академічної доброчесності; у ньому порушено вимоги до написання.

- відсутня демонстрація фрагменту уроку.

4. Словник термінів та його захист оцінюється в межах 8 балів:

8 б.	Написано усі терміни згідно із вимогами, студент вільно орієнтується у методичних термінах, може їх застосовувати під час аналізу практичної ситуації, оформлено із дотриманням дедлайну (за 2 тижня до закінчення семестру) та охайно
7-6 б.	Написано 90 % термінів, студент допускає незначні технічні похибки в оформленні
5 б.	Написано 70 % термінів, студент допускає незначні технічні похибки (3-4) в оформленні, послідовність інформації правильна, також нпід час захисту робить 2 помилки змістового характеру.
4 б.	Написано 50 % термінів, студент допускає змістові помилки під час захисту; в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами.
3 б.- 2б.	Написано 20 % термінів, студент допускає значні змістові помилки під час захисту; наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 7-х); терміни, явища й поняття загалом не проілюстровано прикладами.
1б.	Написано 10 % термінів, відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 8-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами.

Контрольні роботи оцінюються за критеріями якості та повноти аналізу термінології та предметну обізнаність студента з тематикою курсу. Писати відповіді й завдання потрібно грамотно, власноруч (розбірливо), обов'язково наводячи власні приклади при викладенні теоретичного матеріалу. Намагайтеся подавати матеріал своїми словами з **ВЛАСНИМИ ПРИКЛАДАМИ**.

Номер варіанту, який ви виконуєте, відповідає вашому номеру за списком у журналі. Плагіат не оцінюється. Дотримуйтеся принципів академічної доброчесності.

КР включає такі елементи, як визначення термінів і понять (1-й ел.) – 4 терміни по 0,5 б. = **2 б.**; відповідь на питання теоретичного характеру (2-й ел.) – 1 питання = **1 б.**; завдання на конструювання відповіді: (3-й елемент) – **2б.** .; разом – **5 б**

Навчальні елементи, що можуть застосовуватися студентами під час виконання КР:

1. Державний стандарт базової середньої освіти (від 30.09 2020 р.).
2. Програма з української літератури: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>

Приклад варіанту КР:

Варіант № 1

1. Дайте визначення поняттям: *аналіз художнього твору подієвий, методи літературного аналізу в школі, сприймання художнє, асинхронне навчання.*
2. Що таке уроки літератури рідного краю (УЛРК) у структурі уроків української літератури та яке значення цього різновиду уроків для літературної освіти учнів? Наведіть приклади.
3. Оберіть ключову компетентність із Державного стандарту базової середньої освіти (від 30.09 2020 р.). Запропонуйте види навчальної діяльності для учнів на уроці української літератури на формування ключової компетентності (клас, тема за-на вибір студента).

7. Рекомендовані джерела інформації

Рекомендована основна навчальна література

1. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка: посібник. Київ: Видавництво «LAT&K», 2019. 182 с.

2. Бондаренко Л. Підготовка студентів-філологів до організування позакласної роботи з української літератури. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Інтердисциплінарні виміри*. Редактори-упорядники: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг : Посвіт, 2019. С. 46-47.
3. Бандура О. М. Вивчення елементів теорії літератури в 4 –7 класах : посіб. для вчителів К. 2007. 129 с.
3. Білоус Н. М. Художнє сприймання у шкільному курсі літератури Житомир, 2016. 48 с.
4. Ващенко Г. Загальні методи навчання К. : Українська видавнича спілка, 1997. 441 с.
5. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: [монографія]. Луганськ, Альма-матер, 2004. 362 с.
6. Гладішев В. В. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури: монографія. Миколаїв: Іліон, 2006. 372 с.
7. Гончаренко С. У. Методика як наука Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. 30 с.
8. Даниленко І. І. Теорія віршування. Аналіз поетичного тексту. Практикум. Миколаїв, 2016. 146 с.
9. Дороз В. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах. Центр навчальної літератури, 2020. 386 с.
10. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2019-2022.
11. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти]. Київ: Ленвіт, 2000. 272 с.
12. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
13. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах: підр. для студ. вищ. закл. освіти / А.Г. Галетова, С. О. Караман, Т. В. Коршун. ; за ред.. М.І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2000. 264 с.
14. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2009. 400 с.
15. Мирончук Н.М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти : метод. посібн. Житомир, 2017. 52 с.
16. Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посіб. За ред. д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. АПН України Н. Й.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
17. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти Київ: Ленвіт, 2014. 384 с.
18. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2003. 302 с.
19. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.
20. Скриннік Н. В. Можливості використання VOYD-технологій на уроках української літератури *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 18 (25). С. 145-153.
21. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
22. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
23. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі Київ : Кондор, 2009. 322 с.

Додаткова література

1. Башманівська Л.А. Практикум з методики викладання української літератури / навчально-методичний посібник Київ: Слово, 2016. 144 с.
2. Бондаренко, Л. Г. Інфографіка у системі методичної підготовки майбутніх учителів української літератури. *Молодий вчений*. 2019. № 4.2 (68.2). С. 20-23.
3. Денищич Т. А., Косарева Г.С. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посібник для студентів спеціальності 035 «Філологія (українська)». Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу: моногр. / Київ: Ленвіт, 2004. 304 с.
6. Пентилюк М.І. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: [навчальний посібник]. Київ: Ленвіт, 2006. 134 с.
7. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. Метод. посіб. для вчителя. Київ : РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
8. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктивного навчання української літератури в школі: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 238 с.
9. Шуляр В. І. Планування літературної освіти школярів: технологічна концепція. Практико-орієнтована монографія. За редакцією члена-кореспондента АПН України, доктора педагогічних наук, професора Н. Й. Волошиної. Миколаїв: Видавництво «Ч», 2006. 96 с.
10. Яцишин А. В. Використання віртуальних соціальних мереж у позашкільній роботі. *Інформаційні технології – 2015 : зб. тез II Всеукр. конф. молодих науковців (28–29 трав. 2015 р., Київ)*. Київ: ун-т ім.Б. Грінченка, 2015. С. 90–93.

Інформаційні ресурси Електронні бібліотеки

Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського ([http:// www.nbuv.gov.ua/eb](http://www.nbuv.gov.ua/eb)) – найбільше зібрання книг, журналів, видань, карт, нот, образотворчих матеріалів, рукописів, стародруків, газет, документів на нетрадиційних носіях інформації;

Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>) – систематизована бібліотека за розділами: суспільні науки, політика, економіка, історія, культура, біографії, релігія, теологія, права людини;

Український центр (<http://www.ukrcenter.com>) – твори українських і зарубіжних авторів, фольклорні твори, наукові праці та дослідження в галузі української мови та літератури);

Бібліотека Мережі української літератури (<http://www.ukrlib.com.ua>) – біографії та твори українських письменників, реферати, творчі роботи.

Методичні сайти

<https://vseosvita.ua/webinar>-портал для вчителів СЗО

<http://www.bankportfolio.ru> – банк інтернет-портфоліо вчителів.

<http://www.konpekt.org.ua> – Все для вчителя. На сайт зібрано матеріали на допомогу вчителю-практику. До вашої уваги конспекти уроків та методи інтерактивного навчання.

<http://notatka.at.ua> – Записник сучасного вчителя. Сайт для інтерактивних педагогів. Основу сайту становлять ІКТ, в тому числі, презентації з усіх шкільних предметів, конспекти і методичні поради до проведення сучасного продуктивного уроку та матеріали для виховної роботи.

<http://wecreative.ucoz.ru> – творчий учитель. Сайт для творчих учителів, на якому можна знайти цікаві матеріали та завантажити свої надбання для обміну досвідом.

<http://www.dnipro-ukr.com.ua> – Літературно-художній журнал «Дніпро». Сценарії шкільних свят, новинки літератури, світова та українська класика.

Літературні сайти

pisar.tripod.com – класична українська та зарубіжна література;

www.poetryclub.com.ua – сучасна поезія світу, критичні матеріали про літераторів;

poetry.uazone.net – українська поезія та фольклор, тексти сучасних пісень, переклади світової поетичної класики;

www.lib.proza.com.ua – твори сучасних українських і зарубіжних авторів;

www.nbu.gov.ua/tb/ukr/html – зібрання творів українського та зарубіжного письменства від найдавніших часів до початку ХХ століття.

Електронні сервіси з ІКТ

1. Flickr <http://www.flickr.com/Сервіс>, призначений для зберігання та подальшого використання користувачами цифрових фотографій і відеороликів.

2. Picasa <https://picasaweb.google.com> Фотохостинг для зберігання та обміну фотографіями.

3. Онлайн-комікси <http://www.pixton.com/> <http://www.dvolver.com/moviemaker/make.html> • <http://www.toondoo.com/CheeredBook.toon> Сайти для створення коміксів.

4. www.thinglink.com дозволить створити мультимедійні плакати.

5. Використання електронного сервісу www.getloupe.com дозволить створити колажі з фотографій, що можуть стати в нагоді під час вивчення біографії письменника або під час розгляду вступних тем з літератури («Любов до книги» розміщено за адресою: <http://www.getloupe.com/v/bmkhla17>).

6. Використання електронного сервісу www.slideshare.net дозволяє створювати презентації (біографії письменників, оглядові теми, поняття теорії літератури, методичні матеріали, результати проектної навчальної діяльності учнів, зокрема дослідження творчості письменника: «Інтерактивні технології в системі особистісно зорієнтованого навчання на уроках гуманітарного циклу» розміщено за адресою: http://www.slideshare.net/Juliasergienko?utm_campaign=profiletracking&utm_medium=sssite&utm_source=ssslideview).

7. Навчальні вебінари від проєкту IREX та від АУП (Академії української преси).

Онлайн-інструменти:

Проведення онлайн-зустрічей

<https://zoom.us/>

<https://www.gotomeeting.com/>

<https://clickmeeting.com/>

<https://meet.google.com/>

<https://hangouts.google.com/>

<https://skype.com/>

Електронні дошки

<https://linoit.com/>

<https://www.mural.co/>

<https://padlet.com/>

<https://limnu.com/>

<https://jamboard.google.com/>

<https://whiteboardfox.com/>

<https://miro.com/>

<https://www.twiddla.com/>

<https://conceptboard.com/>

<https://awwapp.com/>

<https://ziteboard.com/>

<https://www.groupboard.com/products/>

<https://webwhiteboard.com/>

<https://kanbantool.com/ru/>

Інструменти формуючого оцінювання / опитування, тести, вікторини

<https://kahoot.com/>

<https://goformative.com/>

<https://get.plickers.com/>

https://quickkeyapp.com/users/sign_in

<https://www.polleverywhere.com/>

<https://www.mentimeter.com/>

<https://flippity.net/>

<https://www.liveworksheets.com/>

<https://www.plickers.com/login>

<https://www.quizalize.com/>

<https://www.quizzy.rocks/>

<https://quizizz.com/>

<https://www.onlinequizcreator.com/>

<https://www.classtime.com/uk/>

Інтерактив

<https://www.wizer.me/> Інтерактивні робочі листи

<https://www.thinglink.com/> Інтерактивний плакат

<https://app.bookcreator.com/sign-in> Створення електронного підручника

<https://wordwall.net/ru> Створення ігор

<https://www.liveworksheets.com/> Інтерактивні робочі листи

http://www.umapalata.com/ui_ru/home.asp Створення ігор

<https://learningapps.org/> Інтерактивні вправи

[https://www.emaze.com/ru/Створення 3D презентацій](https://www.emaze.com/ru/Створення_3D_презентацій)